
PATARIMAI BENDRAUJANT SU JAUNUOLIAIS

1. Supratimas

Iš tiesų labai svarbu suprasti, ką vaikas galvoja ir jaučia. Tačiau dažnai tikrosios emocijos būna užslėptos, todėl sunku tinkamai suprasti situaciją. Tokiais atvejais reikėtų bent jau parodyti vaikui dėmesį ir pasikalbėti apie tai, kas jį neramina. Galbūt tikrosios priežasties ir nesužinosite, bet turėsite galimybę užmegzti ryšį su vaiku ir jis galės su Jumis pasidalinti savo išgyvenimais. Jeigu problemos itin skaudžios ir didelės, apie tai reikėtų pasikalbėti su už tai atsakingais asmenimis.

2. Pasitikėjimas

Vaikui, kaip ir bet kuriam žmogui, itin svarbus pasitikėjimas. Todėl stenkitės ir kurkite draugišką aplinką be jokių „etikečių“ bei stereotipų. Jeigu vaikas Jumis pasitikės, galės atsiskleisti, o tada Jums bus lengviau su juo susitarti ir užmegzti artimesnį ryšį. Be to, tobulėjimas be pasitikėjimo sunkiai įmanomas.

3. Atsakomybė

Reikėtų nepamiršti, kas šiuose užsiėmimuose yra vaikas, o kas suaugęs. Suaugęs negali vaiko priversti/išmokyti elgtis taip, kaip pats nesielgia. Jei norite, kad vaikas rimtai žiūrėtų į Jūsų siūlomas „žaidimo“ taisykles, žaiskite teisingai: laikykitės duotų pažadų, lankykitės globos namuose sutartu laiku, o jei negalite atvykti, apie tai informuokite vaikus ir auklėtojas, paaiškinkite neatvykimo priežastį. Labai svarbu, kad vaikas jaustų sąžiningus santykius - nemeluokite jam, jei nenorite, kad taip elgtųsi su Jumis.

4. Realūs tikslai

Susitikimo pradžioje drauge su mokiniu išsikelkite realius, t. y. įgyvendinamus, tikslus. Pasidomėkite, ko jis tikisi iš Jūsų ir papasakokite jam apie savo lūkesčius. Stenkitės siekti tikslo, kas kartą vis apie jį užsiminti. Idealu būtų susidaryti detalų planą tikslų įgyvendinimui. Kuo planas detalesnis, tuo didesnė tikimybė jį įgyvendinti.

5. Skatinimas

Turėtumėte kuo dažniau sakyti įvertinimus apie vaiko darbus. Taip vaikas galės susikurti realų vaizdą apie savo sugebėjimus ir pažangą. Komentuoti reikėtų tiksliai ir aiškiai: pvz.: šį uždavinį sprendei atidžiai ir teisingai arba šio uždavinio nepavyko išspręsti, nes reikėjo įdėti daugiau pastangų... Tačiau nereikia kalbėti abstrakčiai: „tu esi labai protingas“ arba „tu visai nesupranti matematikos“ Tokie apibendrinimai nepadedą vaikui keistis, nes jie yra absoliutūs ir kraštutiniai. Pvz.: pasakymas, kad esi labai protingas, reiškia, kad stengtis nereikia - viskas ir taip labai puiku. O pasakymas: visai nesupranti matematikos, reiškia, kad negali daryti nieko, kas susiję su matematika ir tau neverta stengtis, nes tu šioje srityje esi žlugęs. Todėl labai svarbu tinkamai parinkti žodžius, kai mokote vaikus.

6. Klaidos

Geriau mokyti vieno dalyko detaliau ir ilgiau nei daug ir trumpai. Todėl, kad sunku išugdyti naujus įpročius ir užtvirtinti naujas žinias. Verčiau kruopščiai mokytis vieno dalyko ir jį išmokti, nei daug ir po truputį, visko neįsisavinant. Pastebėję dažnas mokinio klaidas, galėsite suprasti jų esmę ir kūrybiškai spręsti vaiko mokymosi problemas.

7. Kontaktai

Geriau neduokite vaikui savo asmeninių kontaktų: telefono numerio, el. pašto, facebook'o. Arba bent jau įsitikinkite, kad vaikas Jums rašys tik mokslo tikslais. Pavyzdžiui, galite telefonu susitarti, kad vėluosite arba pradėsite anksčiau mokytis.

8. Ribos

Natūralu, jog bendraudami su mokiniu geriau vienas kitą pažinsite ir susidraugausite. Tačiau turite nepamiršti, kad esate savanoris, kuris savanoriška veikla neužsiims amžinai ir pagalvoti apie pasekmes. Vaikui bus skaudu, kai Jūs nutarsite palikti projektą. Kuo artimesnį ryšį užmegsite, tuo bus skaudžiau. Todėl vaikui akcentuokite, jog mokysite jį tik tam tikrą laiką, o tada žiūrėsite, tęsime veiklą ar pasitrauksite. Nesukurkite iliuzijų, kad Jūs būsite amžinas jo draugas. O jei iš tiesų norite būti tokiu draugu, gerai pagalvokite apie tokią atsakomybės kainą ir įvertinkite savo galimybes. Jau geriau mažiau žadėti, nei prižadėti ir nuvilti.

9. Emocijų audros

Vaikai kaip ir suaugę patiria emocijų audras. Visų pirma esant tokiai situacijai svarbu išlaikyti ramų balso toną, kuo ramiau kalbėsite, tuo konstruktyviau pavyks bendrauti. Svarbu įvardyti vaikui išskylančias emocijas bei išsiaiškinti iš kur tiksliai jos atsiranda. Reikia leisti vaikui išsipasakoti ir išsikalbėti, parodykite, jog Jums nuoširdžiai rūpi tai ką sako vaikas. Taip pat nepriimkite pykčio asmeniškai, nes yra daug situacijų, kuomet siekiama išlieti susikaupusį pyktį, tačiau tai visiškai nereiškia, jog būtent Jūs esate kaltas šioje situacijoje. Svarbu prisiminti, kad girdint intensyviais vaiko ar paauglio emocijas, nereikia reaguoti skubotai. Kai išgirstame kito žmogaus įžeidžiančius žodžius ar atvirai reiškiamą nepasitenkinimą, kartais kyla noras reaguoti greitai – atsikirsti, pasiaiškinti. Kartais padeda ramus pasakymas sau pačiam: „Palauk, neskubėk. Ramiai įkvėpk ir pagalvok, kaip sureaguoti būtų geriausia“ Natūrali tylos pauzė leis nepatenkintam vaikui išsakyti ką jis galvoja, o Jums – pagalvoti, kaip sureaguoti į vaiko žodžius.

10. Manipuliacijos

Reikėtų nepamiršti, jog korepetitoriai yra tie žmonės, kurie vaikams padeda ruošti namų darbus, tačiau ne atlieka namų darbus už vaiką. Per šią prizmę vaikai gali manipuliuoti korepetitoriais, pvz.: „aš nemoku šių žodžių, gal gali padaryti už mane šią užduotį?“ Taip pat pasakykite vaikui, kad pasikalbėti ar nuveikti ką nors smagaus bus galima po to, kai atliksite užduotis. Svarbu motyvuotai paaiškinti, kodėl yra reikalinga atlikti namų darbus ar papildomai pasimokyti.

11. Patyčios

Vaikai mokykloje ar artimoje aplinkoje gali patirti patyčias. Jos gali būti trumpalaikės, tačiau neretai tai būna ilgalaikis procesas. Svarbiausia yra pabrėžti, jog niekas neturi teisės tyčiotis iš vaiko, nesvarbu kaip jis atrodo ar koks yra. Reikia parodyti, jog vaikas Jums yra svarbus ir, kad jis nėra vienas šioje situacijoje. Tai reikėtų pakartoti kelis kartus. Svarbu išsiaiškinti visą informaciją susijusią su šia situacija: kas konkrečiai tyčiojasi, kiek tų žmonių yra, kaip dažnai tyčiojasi, ar tai buvo pirmas patyčių atvejis, ką vaikas atsakė smurtautojams. Klausiti kaip vaikas jautėsi kai iš jo tyčiojosi. Šie klausimai padeda nustatyti kokio dydžio yra patyčios. Tuomet galima su vaiku aptarti kur būtų galima rasti realią pagalbą. Galima kreiptis į klasės auklėtojus, psichologus, socialinius pedagogus, mokyklos vadovybę. Taip pat globos namuose galėtų padėti auklėtojos bei kiti darbuotojai. *Daugiau informacijos apie patyčias: www.bepatyciu.lt*

12. Hiperaktyvumas

Gali būti sudėtinga patraukti hiperaktyvaus vaiko dėmesį. Svarbu kartu su vaiku pasikalbėti kaip jis įsivaizduoja užsiėmimus su Jumis bei kokie mokymo metodai jam patiktų. Taip pat nebijokite eksperimentuoti ir ieškoti naujų mokymo būdų.

13. Išsiskyrimas

Kiekviena pradžia turi pabaigą. Ateis laikas, kai nuspręsite nutraukti savanorišką veiklą NIBD, ir tai visiškai normalu. Tačiau pagrindinė Jūsų pareiga išeinant - tinkamai atsiveikinti. Vaikams sunku išgyventi išsiskyrimą, tačiau jei paaiškinsite tikrąsias priežastis ir nuoširdžiai su vaiku pasikalbėsite - jam bus daug lengviau. O jei dingsite lyg į balą, vaikas gali kaltinti save dėl išsiskyrimo ir daug labiau liūdėti. Todėl norėdami nutraukti veiklą, gražiai atsiveikinkite ir drauge pasidžiaukite buvusiu bendravimu. Tegu pabaiga būna tokia graži kaip ir pradžia...